

RENAȘTEREA

ORGANUL OFICIAL AL EPARHIEI ORTODOXE ROMÂNE
A VADULUI, FELEACULUI, GEOAGIULUI ȘI CLUJULUI

Redacția și Administrația:
CLUJ,
Strada Iuliu Maniu Nr. 31

APARE ODATĂ PE SĂPTĂMÂNĂ

Abonament: 300 Lei la an

Redactor responsabil:
Protoiereu DUMITRU ANTAL

LEGEA CULTELOR

Discursul P. S. Episcop Nicolae, rostit la Senat în ședința de Joi, 22 Martie
a. c. la discuția generală a Legii Cultelor

Redăm după notele stenografice interesantul și judiciosul discurs al Prea Sfințitului nostru Arhipăstor, rostit cu ocazia discuției generale, ce s'a făcut la Senat în jurul legii cultelor. Cititorii noștri vor avea ocazie să facă cunoștință cu un crâmpel de viață religioasă-bisericească din aceste ținuturi ale Ardealului, petrecută de credincioșii Bisericii noastre dreptmăritoare, sub șicanele și năpăstuirile stăpânirii vitrege din trecut, cu concursul și de multe ori la inițiativa conducătorilor bisericii unite. Exemplele precise, aduse de orator vor edifica pe mulți; în orice caz orientarea cercurilor largi ale intelectualilor noștri din întreaga țară își va da roadele sale binecuvântate. Dedicăm acest număr aproape în întregime discursului Prea Sfinției Sale, socotind că astfel am satisfăcut mai plăcut așteptările clerului și credincioșilor noștri, cari cu dragoste și interes ne urmăresc lupta și sforțările noastre consacrate pe altarul neamului și al bisericii strămoșești:

P. S. Sa Episcopul ortodox român Nicolae Ivan: Domnule Președinte, Domnilor Senatori! Dacă proiectul de lege al cultelor nu ar conține nici o altă dispozițiune decât aceea a art. 29, prin care se normează ajutorarea bisericilor dela Stat, în proporția averii și a numărului lor, precum și dispozițiunile cele referitoare la trecerile religioase, eu aș fi mulțumit și întreg acest proiect l-aș primi cu toată bucuria.

Aș fi mulțumit și l-aș primi cu toată bucuria, pentru că art. 29 ne pune în vedere că averea Statului român va fi folosită în măsura necesităților de care vor avea lipsă diferitele culte și biserici. De 10 ani încoace, s'a abuzat în mod greșit, ca să nu zic vinovat, de averea statului dându-se din ea și acelora cărora Statul maghiar niciodată nu le-a dat bani în măsura în care le-a acordat statul român — cu o generozitate neexplicabilă. — Se susțin instituțiuni, consistorii, episcopii, canonicii, profesori din visteria Statului, iar veniturile proprii, destul de însemnate, se folosesc pentru alte scopuri, pentru scopuri de propagandă în contra neamului și țării noastre.

Zilelele trecute, s'a hotărât în adunarea Statusului catolic din Cluj, ca preoții să renunțe la o parte însemnată din venitul lor, din salariul lor dela Stat, în folosul menținerii școlilor confesionale roma-

catolice ca să boicoteze școlile de Stat cu limba de propunere română. Dacă numai regularea ajutoarelor ar fi în proiectul de lege, acest singur lucru ar fi de ajuns ca eu să primesc legea, că să punem capăt jafului în avutul public al țării. Dar tot așa de important este articolul care normează trecerile religioase. Ori vrem, ori nu vrem, treceri religioase s'au făcut în Ardeal, se fac astăzi, se vor face mâine și nu le va putea împiedeca nimeni, pentru că este un curent puternic, este o viață, este un suflet în neamul nostru, care șoptește și îndeamnă poporul ca să vină la legea lui strămoșească, (aplauze, aprobări). Acest curent nu se va putea stăvili niciodată. Până acum, d-lor senatori, dacă trecea cineva dela noi la catolici, mai mult la greco-catolici de exemplu, acela era de ajuns dacă se ducea odată ori de două ori, sau niciodată la preot, ei era considerat de autoritățile competente trecut, nu se mai putea întoarce și nu mai puteai pune mâna pe el niciodată. Dacă un catolic trecea la noi, venea legea ungurului, art. 53 din 1868, cu toate îngrădirile și cu toate chițibușurile sale. Trebuia să mergi odată, să iei doi martori și să te duci la preot. Pe acesta nu'l găseai acasă, ori îl găseai dar cu ușa închisă.

Peste cea dintâi anunțare de trecere, mai era

chip de trecere, pentru că mai de multeori ea se făcea fără avizul înainte al preotului catolic sau greco-catolic. La al doilea termen, omul nu mai putea străbate la curtea sau la casa preotului să facă trecerea. Nu mai era posibil. Pe preot îl suspendau ori îl dispensau dela oficiul parohial și puneau alt administrator peste 50 kilometri depărtare, iar omului care voia să facă trecerea i se spunea: „Dute acolo căci acolo este oficiul parohial“. Dacă acesta nu se mai putea duce la oficiul parohial, toată declarațiunea bună nu mai plătea nimic. Pe oameni îi purtau dela un oficiu la altul, îi batjocoreau, îi trăgeau în dreapta și'n stânga până se săturau de a-și satisface dorința sufletului lor de a îmbrățișa legea pe care o doriau și la care râvniau, iar autoritățile ungurești erau totdeauna împotriva noastră și în favorul catolicilor.

Va să zică, domnilor, dacă numai aceste două dispozițiuni care le normează legea, ca să dai celui ce nu are, să faci o împărțeală dreaptă cu banii țării și dacă numai trecerile s'ar fi regulat prin legea aceasta, ar trebui să fim mulțumitori guvernului, pentru că a prezentat acest proiect de lege, pe lângă alte multe dispozițiuni favorabile pe care le conține.

Dacă nu mă pot împăca în întregime cu proiectul, apoi este art. 33 prin care se recunosc baptilștilor, sau mai bine zis li se mențin drepturile pe cari li-au dat tot guvernul unguresc, pentru ca să ne sfășie și spargă solidaritatea, să spargă comunitățile noastre bisericesti, pentru ca atāt mai vartos să ne poată cuceri. Mai sunt și alte dispozițiuni în proiect asupra cărora nu vreau să insist ca să nu vă oboșesc, dar pentru cari vom avea prilejul la discuțiunea specială să prezentăm diferite amendamente.

Domnilor Senatori, aș fi vrut ca acum în postul Paștilor să vă spun și lucruri bune din Ardeal, să vă înveselesc sufletele cu lucruri cari de bună-seamă s'ar cuveni ca în corporațiuni înalte cum este Senatul României, să se poată spune cu toată demnitatea, cu toată liniștea și cu toată seriozitatea.

Vă voi spune, cu multă durere, că între noi, între Români ortodocși și uniți, în anii din urmă nu mai este dragostea aceea de frați care a fost înainte de 1918. Atunci, domnilor, luptam pe un front comun toți românii din Ardeal, contra dușmanilor seculari, contra Ungurilor și contra Sașilor. Atunci ne întruniam cu toții, discutam și ne înțelegeam asupra multor nevoi cari veneau asupra capului nostru. Atunci când guvernul unguresc a vrut să introducă și a și introdus matriculele de stat, am ținut adunări de protest, atunci statul-major dela Blaj a pornit din casa protopopului din Alba-Iulia, care era smerenia mea, pe terenul de luptă, în frunte cu Augustin Bunea și cu alți matadori ai neamului și bisercii unite, și acolo am luptat pentru ca să nu se introducă matriculele civile. Pentru ce? Pentru că matriculele civile au însemnat maghiarizarea noastră, a numelor de botez, pentru că nume de familie aveam deja multe maghiarizate. Aveam în Ardeal Kis, Papfalvi, Aci

etc. (ilaritate), aveam multe nume cărora dacă li-se mai puneau la botez un Pișta sau un Andraș, un Tivadar, una-două era ungurul gata și la con-dică și la statistică, și nu mai era putere lumească să-l mai scoată pe român din ghiarele statisticelor maghiare, cari își sporeau numărul cu creștinii noștri.

Era o vreme când toți Românii luptau împreună. Îmi aduc aminte că într-o adunare municipală la Aiud, un centru dintre cele mai șoviniste din Ardeal, s'a îndeplinit alegerea funcționarilor municipali din întreg județul cu 96°/_o români și 4°/_o maghiari, ovrei și sași la un loc — și la acele alegeri ne-am prezentat și noi dela Blaj, dela Alba-Iulia, Zlatna, Abrud și după ce am terminat cu alegerea bine înțeles — fără să se fi ales vre-un român — atunci venerabilul canonic Ion Moldovanu a luat cuvântul după ce s'a terminat bazaconia aceea de alegere (ilaritate) și le-a spus ungurilor: „Domnilor, v'am cerut pentru Blaj un român prim-pretor și nu ne-ați dat. V'am cerut un sas și nu ni l'ați dat. (Era un om care avea numele Szasz, dar era om de treabă). Ne-ați dat în schimb un armean. Acum ce să vă spun eu, cu ce să vă mulțumesc, decât cu proverbul românesc: „Că până ești ciocan să dai și când ești nicovală să ții!“ D-voastră sunteți ciocanul, noi suntem astăzi nicovală și ținem. Și apoi când om ajunge noi să fim ciocan, atunci să țineți d-voastră.“ Vremea ciocanului nostru a sosit dar în loc de ciocan noi folosim mânuși de glace (Aplauze, mare ilaritate). După adunare prefectul ne-a invitat la masă după obicei, dar ne-am hotărât cu toții să nu ne ducem și am plecat după povestirea aceasta cu ciocanul și nicovală, huiduiți de tinerimea din colegiul „Bethleem“ până la gară. Am plecat toți spre casă, afară de un prieten de al nostru, care s'a rătăcit la banchet ca să afle(?) ce s'a vorbit acolo. El va fi avut, poate și alte scopuri pentru care s'a dus. . . .

O voce de pe banca prelaților: Cine era?

P. S. S. Episcopul Nicolae Ivan: Ei, cine!?

D-voastră știți că nu era un ortodox.

Iată domnilor, vedeți cum știam lupta împreună. În Alba-Iulia, un uzurar Banyai cerea comasarea alături de popa reformat.

Ce voiau ei cu comasarea? Aveau, bieții Românii noștri niște locușoare pe vatra Mureșului, care le dădea pâinea și mămăliga de toate zilele. Acele locuri voiau să le ia uzurarul și soții, pentru că comasare înseamnă să schimbi locul românului dela șes și să-l muți pe dealuri spre Zlatna, ca apoi să vină ungurii, un Banyai cu toți ai lui, să le ia până și laptele din gura copiilor. Aceasta era comasarea care se puneau la cale. S'au pus și bani în joc, numai să se execute. Atunci țărani din Alba-Iulia, uniți și neuniți, au venit la mine și mi-au zis: „Ce să facem domnule protopop?“ — Ei ce să facem? Să mergem toți la casa orașului să nu lipsim nici unul. Eu mă voi duce în numele bisercii, dumneata în numele dumitale, celălalt în numele orfanilor. Vom merge, dar vor falsifica „protocelele“. Numai așa putem să ne scăpăm moșiile, dacă te vei duce dumneata acolo,

ca bărbat de încredere al nostru al tuturor, și să te uiți ce scrie acolo. Și invitat de toți românii deși erau, domnilor, zece avocați români, dar poporul nu se încredea în domniile acestia... (Ilaritate). Și m'au convins, m'au invitat și m'au forțat să merg să controlez fiecare declarație. Au venit rând pe rând toți proprietarii. Judecătorul Gardazioni, un italian de treabă, întreba pe fiecare dacă primește să facă această comasare și nevrând nimeni această jefuire îi s'a făcut, nici un ungur și nici un evreu n'a îndrăznit să vie și să ceară comasarea. Am scăpat astfel poporul așa cum trebuia să-l scăpăm de pagubă și de rușine, și am scăpat avutul național prin bunăînțelegere.

D. Elemer Gyarfás: Se vede că totuși nu s'a falsificat protocolul!

P. S. S. Episcopul Nicolae Ivan: Nu s'a falsificat pentru că eram eu acolo. Așa știam să luptăm împreună în viața publică! Acum ajungând în România mare, cu ajutorul lui Dumnezeu, credeam că vom merge și de aci înainte frățește mână în mână și vom lupta tot împreună, contra frontului cel vechiu care era dușmanul nostru secular. Dar după cum ați văzut și la discuțiuni, și în comisiuni, nu se întâmplă așa. Nici aici, nici în afară și mai ales în afară nu se întâmplă astfel. Eu domnilor senatori, sunt om în vârstă, am peste 40—50 de ani de viață publică, așa putea zice: slobozește Doamne pe robul Tău, nu sunt dispus să provoc conflicte și certe, doresc din tot sufletul să trăiesc în aceleași raporturi, în aceeași atmosferă în care am trăit, când pe lângă mărunte divergențe, cari treceau în fața problemelor mari, trăiam împreună bine. Spre acest scop, mărturisesc că am dat subalternilor mei, protopopi și preoți, ordin ca atunci când se prezintă la fața locului un demnitar bisericesc, Episcop al altei confesiuni, preoții mei să se prezinte să-l salute și să tragă clopotele în semn de bucurie generală, care ar avea să stăpânească ținutul și comuna aceea. Unii dintre domni sunt aici și pot să confirme aceasta. Dar din partea celorlalți n'am observat această prevenire. Din contra, m'am dus anul trecut la Sighet, am trecut la Borșa, unde am ținut slujbe bisericești, și fiindcă bisericuța noastră este mică și neîncăpătoare, și se adunaseră vre-o trei—patru mii de oameni, am început să vorbesc afară și atunci în cinstea mea, au tras clopotele, însă nu ca să mă binecuvânteze, ci pentruca să mă împiedece, să nu audă poporul cele ce spun. M'au turburat astfel până când a mers pretorul care nu era ortodox și cu jandarmii de l'au oprit.

O voce: Acestea sunt manifestări de dragoste.

P. S. Sa Episcopul Nicolae Ivan: Am avut un preot care nu era pregătit dar avea aspirația să ajungă protopop. Dar consistorul din Sibiu al cărui membru am fost și eu, nu l'a aflat demn și pregătit să-l pună protopop și atunci preotul Farcaș din Sec — a plecat la Gherla, unde a fost primit, n'a mai făcut nici o trecere, a rămas în biserică noastră, în moșia noastră, cu icoanele noastre, cu prapurile și antimisele noastre și rămas este până

în ziua de astăzi! Pentru frații greco-catolici aceasta nu era o călcare de lege. Iar fiindcă acolo în Sec mai sunt și alte confesiuni — eu nu am fost încă, nu-i cunosc de sunt reformați ori catolici, dar știu că sunt. Preotul nostru din vecini s'a dus să mai vadă de credincioșii cari n'au însoțit pe preotul rătăcit, și apostat, și l-au întâmpinat administrația, jandarmii, solgăbirăii cu pietre și cu ciomege și n'a mai putut pune piciorul în Sec până în ziua de astăzi. Și, dumnealor au azi acolo biserică, pământ, tot ce le trebuie, luat cu viclenie și mișelie acum 40 de ani. Credincioșii rămași resleți azi nu-i pot organiza, că le-au luat totul.

Un alt caz. În Secătură, județul Someș, tot satul era ortodox. Parohia era vacantă. S'a dus un învățător de-ai noștri, puțin pregătit, la Gherla; l'a făcut preot, a intrat în biserică și ne-a luat biserică și pământul. Am luptat 30 de ani până am scos pământul și biserică abia anul trecut. Actele procesului erau la consulatul român din Budapesta, pentrucă se găseau la ministerul unguresc, unde trebuia să se decidă în instanța a treia. Cum, cum era să se decidă, știam noi; procesul la minister era hotărît perdut. Dar erau acolo actele. Noi aveam oameni cari să se întoreze acolo, cu deosebită dragoste...? de biserică și li s'au pus la dispoziție numărul și data când a plecat cererea dela minister, cu acest număr s'a dus preotul greco-catolic român la Budapesta, la consulatul român, a luat actele și le-a nimicit, așa că ne-au trebuit trei ani ca să le reconstituim.

Acestea sunt fapte, domnilor, pentru care iau răspunderea înaintea lui Dumnezeu și a oamenilor, că nici o exagerare nu se cuprinde în cele spuse de mine.

La vatra vechei noastre Episcopii, la Vad, am făcut o bisericuță, pentru că biserică făcută de Ștefan cel mare și sfânt, a trecut în posesiunea celor cari au avut puterea de a o ocupa. Au ocupat biserică, au ocupat pământul, au ocupat casa parohială. N'avem acolo decât 86 de suflete, rămase ortodoxe și cari nu au vrut să se ducă dela noi cu nici-un preț. Am așezat un călugăr, după ce am terminat biserică și s'a sfințit cu mare solemnitate, la care a luat parte lume frumoasă, mulți intelectuali, militari, muzică militară și spre marea noastră cinste, chiar d. Ministru al Cultelor. De atunci se ține slujbă dumnezeiască regulat și biserică este plină de bărbați și femei, tinerimea a format cor pentru că ieromonahul este destul de evlavios, nu e cu multă carte, nu e doctor în teologie, dar e un om cumsecade. Și ce să vezi, oamenii de acolo vreau acum să și treacă la noi. Ei, dar domnilor, când vor să se ducă la preot să declare trecerile, el le-a spus să nu îndrăznească să puie piciorul în casa lui, că-i împușcă. Pușca stă tot încărcată, gata, cu două țevi și cu gloanțe. . . . gata de descărcare în coridorul casei parohiale făcută de Episcopii lui Ștefan cel mare.

Cine o fi dat această strajnică poruncă preotului unit: „dacă trece unul, apoi te scoatem părinte afară

de aici". De sigur din partea superiorilor. Și așa nu poate face nimeni nici o trecere, căci oamenii nu doresc să fie împușcați.

Vedeți dlor senatori ce înseamnă situațiunea aceasta turbure și de ce era lipsă de o lege care să normeze drepturile și datorile noastre. Eu nu zic că ofițerii de stare civilă vor fi toți îngeri, (ilaritate) . . . pentru că mai cu seamă în părțile noastre nordice, dvs. știți toți cei din Ardeal, cine sunt aceștia; dar sunt funcționari de stat și nu vor îndrăzni cel puțin că amenințe cu pușcă. Dar preotul are ordin și el trebuie să o facă.

Ați văzut la Sec n'a trecut nimeni. Ne-a luat biserica, ne-a luat tot. Pentru pământ și biserică am purtat 30 ani proces la Săcătura. La Bozna tot după 30 ani s'a dat acum o sentință în doi peri, prefura este în favorul nostru, prefectul de Sălaj contra noastră și rănâne la înțelepciunea dlui Ministru ca să vedem cum se va rezolvi problema aceasta.

D. Al. Lapedatu, ministrul Cultelor și Artelor: S'a prescris. (Ilaritate).

P. S. S. Episcopul Nicolae Ivan: Nu este prescris, pentru că mergem înainte.

Acestea sunt bucuriile noastre pe urma trecerilor religioase și aceasta este metoda cu care au fost împiedecați ani de-a rândul oamenii ca să-și exerciteze dreptul lor și conștiința de a aparține legii la care doresc. Ni se spune că la Maramureș noi am făcut lucruri nepermise și că am fi făgăduit oamenilor ceva. Nu știu ce le-am fi putut făgădui căci noi nu avem nimic. (Aplauze, ilaritate).

Eu adun cu discul prin biserici câțiva bani și mai adaug și dela mine ca să pot face o tipografie (aplauze).

Când am mers eu la Cluj, i-a cuprins așa de mare bucurie pe conducătorii, frații mei de cealaltă lege, cari erau toți de confesiunea greco-catolică, încât am stat 5 zile cu vagonul și cu arhiva la gară, căci nu am avut unde să mă așez și nu m'a primit nimeni, până am fost silit să fac intervenții energice, căci altfel eram nevoit să mă întorc înapoi la Sibiu. Și nu ceream palate, ceream o casă modestă cu chirie plătită bine.

Ce să mai vorbesc despre câștigul locului bisericii-catedrale. Am cerut un loc ca să zidim catedrala neamului, a Ardealului, nu a mea și nici a unei parohii: și au trebuit trei ani până ce am ajuns la rezultat, pentru că conducătorii uniți de acolo erau toți protivnici așezării unei Episcopii ortodoxe la Cluj.

Acum în atmosfera aceasta nepriincioasă, care nouă nu ne convine, pe care nu noi am creat-o, pe care noi zilnic am condamnat-o, se pune întrebarea: ce este de făcut? Din partea de dincolo se dă luptă pentru privilegiu și pentru fondul mare al patrimoniului sacru.

Noi, domnilor, luptăm ca să ne apărăm legea... strămoșiască și să ne creiem o situație suportabilă în țara noastră. (Aplauze) Noi spunem: 800.000 de mii de români ortodocși din vechiul regat și-au vărsat sângele pentru unitatea noastră

națională. Vom avea doară atâta considerație ca să fim nu dominanți pe hârtie, dar să fim cel puțin primii inter pares.

Dar, domnilor, nu ne îngăduie nici atâta. Nimic nu ne îngăduie. Am în Gherla 560 de credincioși. Am organizat o parohie, cu un administrator, am luat ceva pământ, — prin reforma agrară de sine înțeles — și acum urmează să facem o bisericuță. Astăzi avem o capelă făcută dintr-o magazie la marginea orașului, umedă, improprie. Soldații, ofițerii, se îngrozesc când trebuie să intre acolo. Și eu cer un petec de loc ca să fac o biserică. Și dumnealor mă trimit în târgul de vite afară din Gherla. Va să zică bisericile minoritare șase, armenie, ungare, de tot felul, pot fi la loc de frunte: Noi trebuie să mergem în târgul vitelor, afară!

Ei bine, domnilor, am câțiva credincioși acolo. Unul cu cinci copii și soție, știa ceva cânta și s'au dus la biserică să cânte în strană la capela noastră și la două săptămâni s'au trezit transferat de acolo, mutat la Dorna-Vatra. Numai intervențiunii mele, rugămintelor care le-au pus la o persoană înaltă de aici din viața de stat, căreia datorim cu toții multă recunoștință, după un an de zile l-am putut aduce la copiii și la vatra lui. A fost un consilier agricol și acela nu a voit ori nu a putut — era unul venit din vechiul regat — nu a putut să verifice niște acte. Trebuia la episcopie niște acte și el nu le-a putut verifica. Bietul om a trebuit să plece și nu a mai fost putere pe lume să-l mai poată aduce în Gherla.

P. S. S. Episcopul greco-catolic al Gherlei, Iuliu Hossu: Aici sunt dator să vă întrerup. Afirmațiunile d-v nu acoperă realitatea. Înalt Prea Sfinte, Șendrea de ce a mers nu mai vă spun, doar că nu a plecat fiindcă era din vechiul regat.

P. S. S. Episcopul gr.-or. al Clujului, Nicolae Ivan: Pe acesta nu-l cunosc, îl cunosc numai pe cel alungat. Acela a venit la mine.

Nici ofițerii, nici armata nu prea pot face casă în Gherla. Până la un sas vice-colonel Fleischer ceilalți au trebuit în scurtă vreme să plece din Gherla. Pentru ce? — Pentru că li se cerea odată când au să împuște la 10 Mai altă dată lucruri carinu se puteau face pentru că erau contra regulamentului.

Câți au venit la mine și mi-au cerut sprijinul. Prea Sfințite, îmi ziceau, fă ceva că suntem toți pe drumuri. Ne scot de aici, pentru că suntem ortodocși. Am aici în privința aceasta și adresa Prea Sfințitului din Gherla, din 15 Mai, No. 2354 în care scrie comandantului de corp: Răspunzând la adresa dv. No..... vă împărtășim ca prin atitudinea reprezentanților armatei m'ați conturbat în în slujbă dumnezească dând salve de puști și am cerut satisfacție dela ministrul prezident, ministrul de interne și cel de culte. — Era vorba de sârbațoarea Eroilor la care s'au ivit niște neînțelegeri cu privire la programul serbării, în privința căruia armata ținea să respecte ordinul Ministerului, iar Sf. Sa, să se respecte voința sa.

P. S. S. Episcopul Iuliu Hossu: În mijlocul cuvântării mele a dat salve ca să conturbe cuvântarea pe care o țineam în memoria eroilor. Accasta nu a fost atitudinea care s'o pot aproba.

P. S. S. Episcopul Nicolae Ivan: Dar ofițerul Niculescu spune că v'a trimis cu 5 minute mai înainte pe confesorul garnizoanei să luați cunoștință că se vor da salve, să nu vă speriați (ilaritate) că ați avut cunoștință.

P. S. S. Episcopul Iuliu Hossu: Putea să mai aștepte cinci minute până când Episcopul care prea slăvește pe croi, termina, și pe urmă să tragă salve, nu în mijlocul cuvântării.

P. S. Sa Episcopul Nicolae Ivan: Dar, d-lor, alt caz. În Năsăud, orașel de frunte, cu liceu, cu școală normală de stat, care are vreo 300—400 de băieți ortodocși veniți din întreaga țară, nu avem biserică. Avem o capelă mai rea ca cea din Gherla și am cerut și acolo să ni se dea un petec de loc să facem o biserică, și ne-au respins, deși d-lor, comunele noastre grănicerești de pe valea Bărgăului sunt toate ortodoxe, și sunt părtașe la averea grănicerească, abia într'un târziu s'a putut obține, dacă cumpărăm, 2—300 de stânjeni pentru prețul de 150.000 lei, pe care nu-i avem pentru că dacă i-am avea am face biserică. Ce era această procedură decât a ne face imposibilă existența bisericii noastre, prin atitudine de acestea!

Alt caz unic în analele bisericii. Sângiorgiu Băi am cerut și obținut concesiunea să zidim o biserică. Planul l-a făcut arhitectul Buia, mi se pare unit, care a luat și însărcinarea asupra sa ca să conducă lucrările, și le-a condus așa de bine, încât când s'a terminat biserică a făcut raport la prefectură că biserică cade și trebuie s'o dea jos pentru că a pus lemn putred; arhitectul nu a văzut lemnul în decursul zidirii pentru care a fost angajat și plătit. Și a trebuit s-o dea jos și în anii viitori s-o mai clădească odată. Când a fost gata am cumpărat 3—4 clopote, dar primăria le-a sequestrat și le-a așezat în pivniță și le-a închis până nu au venit vara femeile din regat, cari au fost la Băi acolo, și ele au scos clopotele și le-au pus în turnul bisericii!

Acestea sunt situațiile de care ne doare, dar nu putem să ajutăm, pentru că nu noi provocăm conflictele, nu noi suntem agresivi, așa cum se pare că ar fi făcut impresiunea cuvântarea P. S. Episcop del Gherla. Noi căutăm să ne organizăm, căutăm ca pas cu pas să ne consolidăm, iar ei pas cu pas ne pun piedici, nu ne lasă să trăim în țara românească ca biserică strămoșească ortodoxă (aplauze).

Aceasta este situația. Apoi, d-lor, se vorbește de reforma agrară. Se spune că noi suntem sprijiniți grozav cu reforma agrară; niște bunătăți deosebite. Eu personal nu mă plâng, dar comunele mele bisericrești, două sute de comune din patru sute, n'au nici o palmă de pământ.

DI Al. Lapedătu, ministrul cultelor și artelor: Dacă n'a fi fost de unde!

P. S. Sa Episcopul Nicolae Ivan: Este dom-

nule ministru și la Cluj, unde s'a dat numai pentru două parohii române ortodoxe și pentru cinci greco-catolice, pentru că uniții au avut oameni în serviciul reformei agrare la toate forurile și nu vreau dela acest loc să spun cum și-au îndeplinit datoria; dar este fapt că noi am rămas batjocoriți, așa putea să zică că am rămas batjocoriți, așa cum s'a executat reforma agrară.

Și mai zilele trecute ceream pentru preoții din munți, cari sunt năcăjiți, un complex de loc, ceream pentru cei din munții apuseni la Ludoșul de Murăș în acelaș județ, complexul care era și este astăzi între rezerva Statului și m'am dus la un domn care era în măsură să mă ajute care mi-a spus: apoi Domnule Episcop, reforma agrară nu s'a făcut pentru preoți. Da? Bine, mulțumesc! Dar zic: Pentru Arhiepiscopul catolic din București cum s'a făcut că i-ați dat la Oradea-Mare două sute de jugăre? Ați trecut peste zece comitate, ați trecut la granița de dincolo și i-ați dat pământ iar acestor preoți cari au luptat și cari sunt urmașii lui Iancu și a lui Horia, nu le dați nimic? Și am observat că dl. Ministru nu s'a supărat, dar s'a jenat (ilaritate) și ne-a spus că el nu știe nimic despre dania făcută Arhiepiscopului catolic din București.

Și preoții români ortodocși n'au căpătat nimic! Uniții au de mult.

Vă să zică, domnilor, oameni cari ne-au fost protivnici și ne sunt în administrație, la județ și peste tot locul! Apoi bine! Să nu avem noi nici un drept în țara noastră? Și să i se facă dlui Ministru al cultelor imputări dintr'o parte oarecare, că ne protejează pe noi?

Eu cred, domnilor, că a sosit ceasul al unsprezecelea, ca să restabilim alte raporturi, și raporturile acestea le poate restabili și legea aceasta, dacă se face în intențiunile curate ale legiuitorilor și ale acelor cari au alcătuit-o afară de chestiunea cu sectarii. (Aplauze).

Acum vă rog, veți crede că ar fi trebuit să termin; dar vă spun că la noi, tot în Ardeal, se face mare paradă, că numai noi Ardelenii suntem români buni, iar cei cari vin de aici nu sunt buni, sunt regășeni, sunt răi; apoi domnilor, avem și noi oamenii noștri răi, ba foarte răi; avem și noi pe Iuliu Popescu, care s'a dus cu banii la Budapesta. (Râsete).

DI Al. Lapedatu, ministrul cultelor și artelor: Dar nu era din vechiul regat?

P. S. S. Episcopul Nicolae Ivan: Nu, de ai noștri. (Râsete) Am avut pe unul Danilescu, tot de ai noștri. Am avut o sumă de oameni, cari au fost comisari de alimentație și s'au închis dosarele, pentru că dacă s'ar deschide, atunci n'ar mai putea umbla în automobile și n'ar mai putea locui în castele și face demonstrații la Târgul-Murăș.

S. S. Părintele Ștefan Rusu: Este acela care a rupt cordonul dela Târgul-Murăș.

P. S. Sa Episcopul Nicolae Ivan: Dar știți d-voastră de ce se face diversiunea aceasta? Pen-

truca să arăte, că aceștia sunt ortodocși și n'au ce căuta la noi pentru că Ardealul trebuie să fie al Ardelenilor.

Ori astăzi zicem și noi cum că Ardealul trebuie să fie al tuturor Românilor. Din vechiul regat vor fi venit și oamenii mai slabi, dar profesorii Jacoboviciu, Ureche, Papilian, Mihail Gane și zeci de mulți alții sunt mândria științei și podoaba neamului (aplauze).

Ei, domnilor, s'a ținut o adunare frumoasă, o adunare la Cluj, și au venit la acea adunare popor din Blaj și de pretutindeni: Fel de fel de reprezentanțe clarissime și ilustrissime (ilaritate). Și unul dintre dâșii, — este scris aci — Augustin Pop, și scrie: „Vreme de 200 de ani Biserica noastră unită a suferit o cumplită prigoană (citește). „Am suferit mult și eu la înfăptuirea idealului național. Funcționarii români sunt persecutații și scoși din slujbă, pentru că sunt uniți. Din proiectul legii cultelor ies gândurile cele mai negre pentru biserica unită. Să împiedecăm votarea lui căci ea pune pecetea rușinei pe țară.“

Și așa mai departe. Ei, domnilor, să mă credeți că nu mai cu durere trebuie să spun că chiar atunci când s'au scris acestea, cu o săptămână mai înainte s'au făcut la Cluj patru numiri, o numire a unui procuror la tribunal, la care s'a numit Doctorul Ilea, s'a făcut o numire a unui medic numit șef la Casele Cercuate din Cluj, doctorul Bariju.

Voci: Tot unit.

P. S. S. Episcopul Nicolae Ivan: S'a numit un inginer la școalele de conductori tehnici din Cluj, Dragoș, tot unit și s'a scos afară din funcție un ortodox cu cinci copii și cu femeea, în cap de iarnă l-au dat afară.

DI Al. Lapedatu, Ministrul cultelor și artelor: Spune și pentru ce l-a scos.

P. S. S. Episcopul Nicolae Ivan: Nu știu.

DI Al. Lapedatu, Ministrul cultelor și artelor: Apoi știu eu, cine.

P. S. Sa Episcopul Nicolae Ivan: S'a numit la Turda în locul unui subprefect ortodox, doctorul Traian Niga.

Vedeți cum spunea clarisimul adevărul? Nu le era rușine să pună pe hârtie lucrurile acestea? Ca să creadă lumea, că dumnealor sunt persecutați și scoși din slujbă pentru că sunt uniți. Aceasta este culmea îndrăznelii, este ceva nemai pomenit în analele luptei noastre naționale, ca să îndrăznească cineva să pună pe hârtie lucruri de acestea, care sunt cele mai condamnabile.

Dar în viața familiară din Cluj și din Dieceză, se petrec o mulțime de lucruri, domnilor, pe cari nu le veți crede. Un medic tânăr, unit, se căsătorește cu o ortodoxă și are un copil. Soacra, citind circulara de învrăjbire a arhierilor, că le iau ortodocșii bisericile și le vând la licitație, și-a scos pe nora afară și i-a luat copilul. Copilul era unit, dar l-a luat să-l crească ea, ca să nu-l facă ortodox și numai cu poliția l-a întors îndărăt. A-

cestea sunt, rezultatele circulărilor acelea nenoro-cite, cari au dispus procesiunile.

Procesiunile acestea vor rămâne de pomină. Ei, domnilor, la Târgul-Murăș, cine a aranjat procesiunile? — Le-a aranjat protopopul Ilie Câmpeanu, fost vicar la Hajdudorog. Prin urmare un om care a acceptat pe deaîntregul limba ungurească cu toate consecințele ei.

DI Al. Lapedatu, Ministrul cultelor și artelor: Eu cred că-i faceți o nedreptate.

P. S. S. Episcopul Nicolae Ivan: ... cu toate consecințele lui Hajdu-Dorog.

DI Al. Lapedatu, Ministrul Cultelor și Artelor: Eu cred că-i faceți o nedreptate, pentru că Părintele Câmpeanu a fost refugiat cu noi în Moldova.

P. S. S. Episcopul Nicolae Ivan: Lăsați-mă d-le Ministru, căci tocmai la aceasta vreau să ajung,

Acum să vă citesc ce s'a întâmplat cu dl Câmpeanu acesta: „În vremea războiului s'a refugiat și el în țară adăpostându-se în Mănăstirea Bistrița din județul Neamțu. Aici a fost primit cu bucurie de frați cari i-au dat casă și masă pe tot timpul războiului. Câmpeanu se simtea că la el acasă, ba a îmbrăcat odăjdiile ortodoxe a făcut slujbă în mănăstirea ortodoxă și s'a înapoiat în Ardeal la sfârșitul războiului. La plecare a scris în condica mănăstirii în semn de mulțumită pentru primirea și ocrotirea frățească și drept recunoștință declară că îndată ce sosește acasă va trece la Biserica ortodoxă cu întreaga lui familie.

...Ei, acum vedeți, domnilor, cum a trecut. A luat praporii și a pornit la procesiune, de unde vedem cum se țin oamenii de cuvânt, ce temeii pot pune pe declarațiunea scrisă dela mănăstire și pe cealaltă cu procesiunea dela Târgu-Mureș. Eu aș fi dorit să nu sulevez cazul acesta, nici alte cazuri poate regretabile, însă sunt dator s'o fac pentru că P. S. dela Gherla a subliniat că în ierarhia Gherlei se face o propagandă proselitistică de partea ortodocșilor. Va să zică, eu aș fi acela care o fac și care atrag poporul unit prin promisiuni. Eu, domnilor, nu am promis nimănui nimic, pentru că nu am mijloace de a putea mulțumi pe credincioșii mei. Cât pentru chestiunea de conștiință e de mult rezolvată. (aplauze).

Ce am făcut? Două comune rutene Vereșmortul și Rimețul, au trecut la noi cu biserică cu tot. La Vereșmortul ne-au aprins biserica, dar vom face alta. Oamenii aceștia s'au făcut din ruteni, români (aplauze). Să fie și aceasta o crimă?

P. S. S. Episcopul Iuliu Hossu: Nu sunt sub noi, căci nu sunt sub jurisdicția episcopescă.

P. S. S. Episcopul Nicolae Ivan: Trebuie să fie undeva, deoarece eu nu mă lupt cu morile de vânt, eu spun despre rutenii aceștia pe cari i-am făcut români. În celelalte parohii au trecut oamenii, desigur nu de îmbrăcați și de mulțumiți de cârmuire, nici de cea lumească, nici de cea biserică. În zadar mergem pe acolo, d-le și frate întru Christos să ținem câte o vorbire. Eu cred

că e greșit dacă credem că poporul îl vom mai ține cu vorbiri fie la Borșa, sau alte părți. Poporul nostru trebuie tratat altfel.

Apoi mă rog, preoții cari au fost crescuți în teologiile dela Budapesta, Ungvar și Oradea și cari s'au căsătorit cu ființe de alt neam, aceia nu au nici o dragoste către poporul românesc. Preotesele nici nu-i lasă să intre în curtea preotului, și le spune, mergeți la biserică, acolo e preotul. Iar preotul nu se duce într'o filie, dacă nu-i se pune la dispoziție trăsura și 1200 lei bani înainte. Omul care nu are zice, apoi mă duc la ortodocși, poate vă voi găsi acolo un preot mai milos și un tratament creștinesc ca să pot vorbi cu preotul meu.

Aceasta e cauza. Dacă vor înceta referințele acestea, atunci de bună seamă că oamenii gă-sindu-și mulțumirea sufletească nu-și vor părăsi legea.

Dar, domnilor, au mers ortodocșii, urmașii lui Horia, ca coloniști la granița de partea apuseană dela Alba, dela Vidra și au fost tratați mai rău ca secuții, numai pentru că ei sunt ortodocși și după părerile Dvoastre strică unitatea confesională și bisericească, cu toate că aceștia erau să fie stâlpii țării și ai românismului și apărătorii patriei. Ați preferit Ciangăii lui Karoly, cocișii, muncitorii, și tot felul de strigoii și Români s'au desgustat și au venit iar la munte, la munte, la piatră, și stâncă, pentru că pădurile de mult le-a tăiat dl Tischler cu concursul binevoitor al politicianilor patentăți din Ardeal (ilaritate). Aceasta este situația. Va să zică nu ne îngrijim să tratăm poporul acesta după cum merită. Dvoastră le spuneți bolșevici și bolșevici și stricați. Dar nu e adevărat. Mi-au spus că dacă nu-i primesc la ortodocși, se fac sectari, dar uniți nu mai rămân. Noi nu suntem de vină. Eu nu i-am chemat și nu am fost la ei până în anul trecut.

Domnilor Senatori, eu văd în legea aceasta multă garanție de împăciuire, de îndreptare, de consolidare și de întărire a neamului și a bisericilor. Umilirile cari ni s'au creiat până acum, doară, doară, vor lua sfârșit, pentru că dacă nu vor lua sfârșit, atunci se înțelege că ne vom folosi și noi de alte argumente. Noi până acum am stat pe loc. Nu ne-am mișcat. Nu am făcut nici o adunare, nici o procesiune, n'am învrăjbit pe nimeni. Dar dacă m'aș duce în creierul munților, atunci ați vedea ce s'ar întâmpla când aș veni în jos cu Moșii. Da, cu crucea în mână și cu Moșii ortodocși! De ce nu ducem o luptă mai civilizată și mai europenească? De ce nu luptăm cu alte arme în contra legii acesteia? Dacă guvernul a greșit într'un punct oarecare, ori dacă biserica greco-catolică nu împărtășește în totul punctele guvernului, trebuie să caute să clarifice lucrurile prin presă, dar să nu răscolească patimele popoului, pentru că prin aceasta nu facem serviciu nici Bisericii, nici Statutului și nici liniștei publice. (Aplauze).

Ar rămânea — însă mi se pare că și eu sunt obosit și d-voastră sunteți obosiți — ca să vorbesc

ceva și despre concordat. Pentru că punctul 9, care îl reclama antevorbitorul, să se mențină în stili-zarea din 1926.

P. S. S. Episcopul Iuliu Hossu: Să se întregască!

P. S. S. Episcopul Nicolae Ivan: Să se întregască.

Acelea ating suveranitatea statului român, când să cere ca un stat străin să aibă averi pe teritoriul țării românești. Nu cred să existe un singur român care să poată subscrie astfel de dispozițiuni. Pentru că este stabilit că dacă are protopopiatul sau eparhia o avere, aceea nu se va desființa.

Prin urmare, nu este vorba de desființare. De ce să dăm noi unei puteri străine de aspirațiunile noastre, de legăturile noastre firești, de ce să dăm noi unei puteri străine drepturi cari nu i se cuvin și pe cari nu i le dă nici Constituția și nu i le acordă nici un cult.

DI Alex. Lapedatu, Ministrul cultelor și artelor: Prea Sfințite, îmi dați voie. Se pare că nu ați citit memoriul care însoțește publicația dlui Goldiș, căci dacă ați fi citit acest memoriu, ați fi văzut că ceea ce afirmați acum nu este exact.

P. S. S. Episcopul Nicolae Ivan: Eu am citit de mai multeori, nu numai odată, instrumentul acesta fatal dela 10 Maiu. L'am citit și l'am răs-citit și am găsit atâtea enormități, și atâtea păcate în el încât nu există duhovnic care să-l poată scăpa de blestem pentru faptul acesta. Acelaș ministru a spus dela aceeași tribună în 16 Decem-vrie 1926, că români sunt atâtea, greco-catolici atâtea, evanghelici atâtea, adăugând că ei au prea multe Episcopii. N'a trecut mult și tot el a dat luteranilor maghiari o Episcopie la Arad. Acum prin instrumentul acesta vrea să se dea Armenilor inexistenți o Episcopie armenească la Gherla. Acești armeni nu există la noi; poate în lună dar la noi nu. Toți sunt maghiari.

P. S. S. Episcopul Lucian Triteanu: Armeni sunt și la noi și sunt oameni de treabă.

P. S. S. Episcopul Nicolae Ivan: Dacă ei sunt aci să se facă aci o organizație armenească. La noi, ei sunt toți maghiari după cum și Sfinția Ta știe. Ce au făcut cu Concordatul? Au înmulțit episcopii. Am avea deci 11 episcopii greco-catolice și romano-catolice cu cea armenească — pe care ne-a păzi Dumnezeu s'o vedem înființată; eu cel puțin mă rog lui Dumnezeu ca să nu trăiesc s'o văd.

S'a mai făcut o Episcopie pentru luterani, unde era destul una. A mai dat reformaților o Episcopie la Oradea-Mare, deși avea una la Cluj. Dacă Sașii și Luteranii din Sibiu puteau cârmui și pe luteranii din Basarabia și pe cei din Bucovina de ce n'ar fi putut reformații din Cluj conduce și pe ceilalți reformați dela Tisa? Să se fi concentrat toți aceștia la Episcopia reformată dela Cluj.

S'au făcut lucruri neiertate cari nu trebuiau să se facă. Nu trebuia ca acest instrument să se iscă-lească înainte de a se face legea cultelor, pentru că în Constituție stă clar și limpede, că mai întâi

să se facă legea cultelor și apoi să se reguleze chestiunea concordatului.

P. S. S. Episcopul Lucian Triteanu: Acest lucru nu este scris în Constituție.

P. S. S. Episcopul Nicolae Ivan: Nu este, dar cel puțin așa a fost vorba.

Dacă 4 milioane de minoritari, căci așa trebuie să le zicem — pe greco-catolici noi îi rugăm să vină cu noi, nu-i împingem să fie minoritari — dacă aceștia cu 17 organizațiuni bisericești și noi ortodoxii avem numai 18, apoi nu este aceasta un păcat strigător la cer, nu este un jaf în averea țării, acum când suntem săraci lipiți pământului, acum când sunt oameni ca Moșii sau ca alții cari sunt lipsiți de toate.

De aceea Domnule Ministru, încheiu spunând, că primesc proiectul de lege și-mi rezerv dreptul să aduc unele amendamente, sperând că acele amendamente se vor primi și considera, pentru că nu-mi pot închipui ca să facem o lege care să nemulțumească trei părți din populația țării, pentru a face pe voia unei minorități care nu cere drepturi, ci cere privilegiu și cere ca să fie susținută în drepturile pe care le-a avut din partea unor stăpânitori, cari ne-au fost nouă ortodocșilor, cel puțin, totdeauna dușmani! (Aplauze prelungite).

CRONICĂ

Legea Cultelor în discuția Senatului

Sedințele din 20—27 Martie. Prot. Dr. Gh. Ciuhandru a vorbit despre tendințele politice ale catolicismului, care urmărește și un imperialism politic. Biserica unită încă s'a pus în serviciul acestui imperialism. Afirmă că prin aceasta a înlesnit înstrăinarea multor români, îndeosebi din Maramurăș și părțile ungurene.

Arhiepiscopul catolic Cizar, exprimându-și nemulțămirea pentru criticile aspre aduse bisericii catolice, dorește ca legea aceasta să se facă prin bunăînțeleger, fiind foarte necesară.

Rabinul Nimrover, apărând interesele cultului mozaic, arătându-se mulțumit cu unele dispozițiuni ale legii.

Episcopul Hossu de Gherla, după ce încearcă să dovedească, că unitismul a păstrat naționalitatea maramurășenilor, vorbește despre trecerile dela un cult la altul, cari la țărani să fac mai mult din motive materiale decât de conștiință. Cere să nu se încurajeze trecerile prin dispozițiunile legii cultelor și în continuare insistă asupra art. 45, pe care îl cere să fie redactat în spiritul art. 50 din legea persoanelor juridice de drept privat. Face apel la Senat să aducă legii modificările cerute pentru că nu ating biserica ortodoxă.

În ședința de noapte din 22 Martie a vorbit P. S. Sa Episcopul nostru Nicolae Ivan.

P. S. Sa Episcopul Triteanu, vorbește despre chestia evreiască în legătură cu această lege. Propune reducerea numărului episcopilor uniți și catolici cari în proporție cu cei ortodocși sunt de trei ori atâția. Declară că va vota legea.

P. S. Sa Mitropolitul Cotlarciuc se declară solidară cu punctele de vedere exprimate de episcopii ortodocși și că va vota legea, va vota însă contra concordatului.

P. S. Sa Episcopul Vartolomeu al Râmnicului spune că Țara românească a fost pământul libertății de conștiință. Nu trebuie însă să fim prea concilianți pentru a nu părea slabi. De aceea trebuie restrânsă libertatea sectelor cari sunt materialicește sprijinite din afară.

Senatorul D. Orleanu vorbește despre lege în general combatând unele dispozițiuni referitoare la averi și la religia copiilor. Critică cu asprime procesiunile uniților, provocătoare de ură.

Episcopul Niculescu de Lugoj, face apologia catolicismului care are de scop numai iubirea de oameni și pacea. Legăturile cu catolicismul au contribuit la afirmarea latinității noastre. Unirea s-a făcut ca să scoată pe români din starea și de sub influența Sârbilor. Vorbește apoi despre averile bisericești.

În ședința din 27 Martie a început să vorbească I. P. S. Sa Mitropolitul Nicolae Bălan.

Știre personală. Prea Sf. Sa Episcopul nostru Nicolae, a sosit la reședință Duminecă, 25 Martie, iar Marți în 27 l. c. a plecat din nou la București pentru a lua parte la discuția pe articole a Legii Cultelor.

Dar Arhieresc. Prea Sfinția Sa Domnul Episcop Nicolae Ivan, a dăruit suma de **zece mii Lei** pentru „Casa de ajutor și împrumut“ a studențimei universitare din Cluj.

Salariile preoțești, în urma intervenției speciale la București a Prea Sf. Sale, se vor plăti înainte de Sfințele Paști și anume direct la oficiile protopopești. P. On. domni protopopi vor fi chemați la Cluj în serie, pentru a li se preda chitanțele și banii, cari la cerere vor fi trimiși și prin intermediul băncilor.

Începând cu luna Aprilie, a. c. salariile se vor achita lunar tot prin oficiile protopopești. Caseria eparhială de acum înainte nu va mai achita direct nici un salariu preoțesc.

Se mai aduce la cunoștința On. preoțimi, că începând cu 1 Ianuarie a. c. s'a acordat la salariul lunar încă următorul spor: preoților cu bacalaureat fără grad. 240 Lei, cu 1 gr. 270, 2 gr. 367, 3 gr. 425, 4 gr. 473; preoții fără bacalaureat f. grad. 158, 2 gr. 242, 3 gr. 280, 4 gr. 306; capelani fără grad. 321, 1 gr. 373, 2 gr. 429, 3 gr. 524; preoții cu cvalif. extraord. f. grad. 97, 1 gr. 117, 2 gr. 127, 3 gr. 137, 4 gr. 168. Din acestea se vor detrage 4% respective 8%.

Se anunță onorații colaboratori, că articolele cari erau să apară în acest număr, vor apărea în numărul viitor al revistei noastre.